

دروزیاده، پیک پوسته خانه، خارشوند  
دانش، خصوصی مدارز

عل ارامه:

# مُسْكِنُ الْحَقْدَةِ وَالْجَنَاحِ

## بِرَّ الْأَرْضِ

١٣٢٦

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دن باخت هفتهدق رساله در

درسعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

تیریله دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنی  
۲۰ غروش قضلہ آلتیر.

درسعادتده پوسته ایله کوندریلیرسه ولایات بدی اخذ اولنوره

مؤسسی: ابوالعلا زین العابدین — ح. اشرف ادیب

| سنہ لکی | القی ایلغو |
|---------|------------|
| ۳۵      | ۶۵         |
| ۵۰      | ۹۰         |
| ۵۰      | ۹۰         |

درسعادتده  
ولایاتده  
جمالک اجنبیه ده

تاریخ تأسیسی:  
۱۱ نومبر ۱۳۲۴

برنجی سنه

۲۴ شوال ۱۳۲۶ پنجشنبه ۶ تشرین ثانی

عدد: ۱۳

ذاتاً انسانلرک طبیعت وجبلتلرندہ ما یه مساهله وارد رکه، دامماً آنلری جدیتسز لکه دعوت ایدر. انسانلرده، چوق و قتلر، پك چوق و قتلر بود عوینی یقالارینی قور تاره میورلر، بو وادی یه، بومدهش کردابه سقوط ایده رک امور معاش و معادرلری چیفرندن چیقیور.

جناب الله، علم از لیسی ایله انسانلرک نه بچیم، نه عیاره مخاون، نه قدر مساهله لی بر حیوان او لدینی بیلیوردی. اشته بویله بیلدیکنندن ایچون، انسانلرک مجادله حیاتیه لرنده او کلرینه چیقان او بقیز، تو کنفر مساهله لره فارشواب وانک دفمنه بر چاره اولق او زره علم الہیسنده تأثیر کلیسی اولان عبادت ایله امر ایتدی. فقط یالکن عبادت ایله امر ایتمکله قلمدی. بتون عبادت نه نیت، عنی، جیستی شرط قلمدی لسان نبودن «اما الاعمال بالنيات»، «اما لکل امری» مانوی «حدیث شریفلری وارد اولدی.

اشبو تکالیف الہیه ده، باشاصه اعمال ایچون اولان نیت ایله تکلیفده لا یعد ولا یحصی حکم ومصالح، فوائد دنیویه و آخرویه او لدینی معلومدر. آنلردن بری ده انسانلرک عموم احو لبنده لازم والزم اولان جدیته، عنده آشیدیر مق در. بر انسان، هر کون بش دفعه، بش مختلف وقت و حاللرده قیلیدینی نازلرده، آر لرنده یا بدینی عبادتلرنده، سائر اعمالنده حضور قلیه، نیت و جدیته آییشر ایسه ش به سزد رکه، بوحال کندوی ایچون بر اعتماد، طبیعت ثانیه حالي آلیر. بتون احوال و حرکاتنده پر عنز و متنانت اوله رق مقصد و آماله قولایله نائل اولور.

او، ابتداء، الاول احوال دینیه، اعمال اخر ویه مندہ جدیتسز لک باشلامش، بونی متعاقب، بتون احوال المزه سرایت ایتمشد. عبادت، طاعن، طاعن، بتون دنیوی و آخروی ایشلمن، بر تقايدیدن بر رسمیدن عبارت اولوب قالمش در ...

اشته خطبه لرده بوصره ده بلکه بوجهتک دهاننا، دها او غور سر زادیلرینه سقوط ایتمشد. بو لرده اولان مقاصد اصلیه فراموش ایدلش، انتظار اولنان فائده لرده، جدیتسز لک، امور دینیه ده اولان جدیتسز لک او غر نه قربان اولمش کیتیشد.

خطبه لرک صورت ظاهره، کیفیت ادمی بر چوق تبدلاه او غر ادینی کی، جهت باطنیه و معانی مسنونه سی دخی ضائع ایدلشدر. خطبه لرمهعا دتا بر رجله دعایه اولوب قالمشدر. اولی دعا، آخری دعا، هپ دعا در ...، خطبه لرده دعا ایدلیسی انکار ایمیز. مناسبت آلدیجه اشای خطبه ده دعا ایدلیلور. بویله فل رسول ثابتدر: رسالتقاپ اندمن و خلافی راشدین حضراتی ده مناسبت آلدیجه، هروقت دکل، بعضاً، خطبه لری ایچونه دعا ایدلیورلردي. فقط زمانزده او لدینی کی بتون خطبه لری دعادن عبارت قالمیوردی.

خلافی راشدین، عین، حسینین مختارین حضراتی و صوکره زمانک خلیفه سی خطبه لرده ذکر ایدلکده در. ظن ایده رمکه اشبوذوات کرامک نام عالیلرینی ذکر ایتمک، دین میین اسلامه بیوک خدمتلری سبق ایتدیکنندن متاخرین طرفندن علاوه ایدلش اولمیلدر. زیرا اصحاب و تابعین، تبع تابعین زمانلرندہ آنلری خطبه لرده ذکر ایتمک عادت دکلدری. بو هر حالده

هله تاریخ اسلامی اک مشهور ندن اک اهمیتسز کوریلن و قایعنه قدر کاملاً بیلیر. میلاسزه بر غزوہ بدر تصویر ایدر که وقوعه بیه اشتراک ایند اصحابات کافه سی اسکریله، نسبلریله، ایچلرندہ شاعر و ارسه شعرلریله برابر او که نیرسکز؛ آرہ لرنده وقتیله نه کی مشاجرملر، صوکره دن نه کی ملاطفه لر چکمش ایسے جله سی ایشیدیر سکز [آه! بز اویله متجاوز خواجه لر ایشتدک که حضرت پغمبردن صوکره سندر لر جه عمر اولان پک بیوک بر صحابی بی، بدرده بولندی، معناسنہ اولان (شهد بدرآ) جله سنک ایچنندن چیقه ما یدرق بدرده شهید او لمشد دیه کوسترمش!]

امام مبرد کتاب کامالی برجی دفعه اوله رق استانبولده خواجه کز او قوتدی. حتی لسان عربده کی اقتداری رقباسنک بیله مظهر اعتراف اولان خالص اندی خواجه بزرگه بکاراست کلش ده: «عاف، او غل، مفتی اغندیدن او قوبور مشسکز، آمان فرصتی اغتشام ایدک. خواجه کز پک ادیب آدم، پک فاضل آدم ..» دیشیدی.

علی فهمی اندی شیدی یه قدر نه مصرا لیلرک، نه بیرو تیلرک موفق او له مدققری بر تشبیه یالکن باشنه باشه چیقاردی: اصحاب کرام آرمسنده کی شعرا بی ترجمہ حلالریله، ائرلریله طوپلاڈی. شعرلری باشدن اشاغی یه غایت بلیغ بر عربجه ایله شرح ایتدی. ایکی جسم مجلد تشكیل ایند بو اثر انشا الله یا قیند، انتشار ایده جکدر.

هر سک کی بیریده یتیشن بونادر الوجود ذاتک حیات خصوصی سی، طرز مساعی سی بیلیسے کز شاشار سکز. بر اوافق خطانک تصحیحی، بر کله نک تحقیق ایچون خواجه کز کرق الی غروش آرایه پاره سی ویره رک کتبخانه کتبخانه دولاشدیغی بن دفات ایله کوردم.

خواجه کزی صیق طویلک. در سندن حقیله استفاده ایدیکن. نه قدر مشکلکن وارسه صور مقدن بیچ چکنیکن. طوغریسی معارف نظاری هر فدا کارانی کوزه آلدیره یدی ده مصرا دن بر آدم کتیره یدی حضرتک برجی یاطو تاری یاطو نه مازدی. نظاری اتفاہنده کی اصابیدن، سری ده موتفیتکن دن طولایی تبریک ایدرم محترم قار دشلم.

محمد عاف

\*\*\*\*

## خطبه لر دائز

شقی

زمانزده خطبه لر بیستون موضوع اصلیسندن و محور حقیقی سندن انحراف ایتمشد. احوال حیاتیه و امور میشتر و بتون ایشزده بوجدیتسز لک، بو انتظام اسراق حکم فرما او لدینی کی، عینی حال، بلکه دهانی ای، عبادت ارمنه قدر، یکانه واسطه نجائز اولان اعمال اخر ویه منه دکین نفوذ ایتمشد. دهان طوغریسی بو فناقلر احوال دنیویه منه دکن دکل، ابتداء، الاول احوال قلیه و اعمال اخر ویه مندین باشلامش، بونی متعاقب عموم احوال المزی بر فنا نق صارمش اصار مش ده بزی جمهنده سور و کلیکده بولندشدر.

عومى او لمق لازمدى . مكتبلو من اطغامازىي تعلم و تربىيە ايدرسە ،  
جامعلور مندە رجالمىزى تنبىيە و تربىيە اتىلىدى . ذانَا اسکى زمانلىرىدە ،  
زمان سىلفىدە ، مساجد و جوامع شربىفەدە بۇ وظيفة مقدسە حقىلە اىفا  
ايديلوردى ... لكن حسرو زمان ابى الله عالم اسلامىتى ظلمات جھول استيلا  
ايىد، ركىفە ئىل اسلامىيە بىبراؤ نو دلىيە باشلادى ، بى طرفدن همان بۇ ظلماتڭ  
اڭنى تەقىب ايىن استبداد ادارە ئىك مەشئۇم حاللىرى واسلا مىت ابىله  
قطۇياً قابىل ائتلاف اويميان او احوال فجىعەنڭ مسأويسى كعبە لرمنە  
جامعلور منە ، محارب و منبى لورمنە قدر تأثير ايتدى ، قلوب مسلمىيە  
تسىيم ايلدى . الا صوڭره او لورمنى ، خانلىرى ، خانەلورمنى بىر باد  
و پريشان ايلدى ..

حتى اجنبيلر انسانيت ايله توأم اولان اسلاميته، او عالي، مقدس،  
صاف دينه طعن و تشنيع ايتديلر «اسلامييت مانع ترقيدر، حائل مدنيدر»  
ديديلر. حتى صوك زمانلرده رسماً مسلمان اولانلردن برتاقلىرى دخى  
بوفكر سقيمه اشتراك ايتديلر. فقط بونلرک هر بىر بىر جهه يه قدر  
معدنور ايديلر، اسلاميتك حقيقىنى يىلمىور لىرى، بىلدىرن ده يوقدى.  
مدرسه لىرىزىدە، مكتېلر منزدە، منبىلر منزدە، درس خەلقسەلرنىدە  
بوموضوعه داڭرى كىله سوز سو يىلمىوردى.

اھالى اسلامىيە ايچىنده چەھاالت خىلى تۈمم ايتدى . بىرچوق عادىلر دىنە قارشىدى ، بونلار دىن ئاظرىلە باقلور اولدى . دىكىر طرفدن او زمان لرک ، او مخوس زمانلرک سىاستلىرى ده دىن قويىڭ ئىحسان ، ئەم يېھە نەقطەلرینە طوقنەرق حصارىدى . او زمانڭ بعض علمائى بىلە رك ياخود بىلەر ئەراضاى اولدىلر . بعضلىرى دە راضى او لمىيەرق او زمانلرک اچاق و ظالم حكومتلىرنىن چىكىد كلىرى اذىت قالمىدى . بوبولىدە پىك چوق علمائى اسلام ، ائمەد دىن قربان اولدى ... امويلرک ، عباسىيلرائى ، حقى صوڭره كلېتىن حكومتلىرى دە حالى بويىلە ايدى ... بونك ايمىندىن استىنا ايدىلە جىڭ دورە مىسعودە ؛ ظھور اسلامىدنبىرى حىزور ايدىن زمانڭ يېڭىزلىرىنى تشكىل ايمىكىدە در .

اشته شو صور تله دىنده بوجوق بىدىلى ظاھر او لدى . سنت رسول الله يواش يواش اور تا اقىدىن قالقىميه باشلادى . اشته خطبى لرده . دىنلەڭ ئۇمۇم نىقىطەسىنى تېكىيل ايدىن خطبى لرده طبىعى بو آقندىي يە قاپالدى . بلکە ئاول قاپلان خطبى لر او لدى . او امويلر دورىنده خطبى لرلە باشىنە نەلر كىلىدى . او خطبى لر بىرچەم تلىينات او لوب قالدى . . . منبر لرده ابو تراب كىنيه سنه منسوب او لا انلىرى سو كوب صايىق ، آنلىرى لعنت او قو مق عاد تا بىر عبادت صايىلدى . اشته خطبى لر بويىلە بىر نەتكە كىردى . يارى ! او زمانلەك علامى ، مسلمانلىرى او پادشاھلەرك ، او حىرىفلىرك ارتىكاب ايتىد كىلىرى او رۇذاللىرى نىصل صىرسىكوت كوشىرلۇر لىرىدى . . .

امویلرک سکننجیسی عمر بن عبدالعزیز حضرتگری شوبدعت فظیله بی اور تادن قالدرمش ایسه ده ، نه فائده که صکر ، لری تکرار قارشمه باشلاadi . یواش بواش کیفیت مسنونه لری غائب ایدلدي . مقاصد شرعیه بی و حکمت مشروعیت او نودلدي . پك مختلف رنگلره کيردي . حال اعملیه سنه

صوکره دن حادث او مله برایشدر . لکن بتون ممالک اسلامیه ده **تعمیم**  
ایتمیدر . ذاتاً خطبہ دلور هر یerde برچشم او زرہ در . یالکز حر مین اها یستن  
خطبہ سی . مر در جهیه قدر حال مسنونیتی محافظه ایتمکده بولنیدر .  
استبداد آلتنده از یلن مملکت ترده اکثریت او زرہ خطبہ لردہ محکوم  
اولنیدر . آنلرده کندی حقوق اصلیه لرینی تمامی محافظه ایده همشتر  
و کیفیه . مسنونیتی غائب ایتمشتردرا؛ دھا طوغر وسی غائب استدر مشتردرا .  
خطبہ لرعاد ما بر تقلید دن عبارت او لوپ قالمش؛ رسمی بر ایش حکمی  
آلمشدر . دیده بیلورز که عبادت او لدینی، مطلع قادکل، کیفیت مسنونه  
او زرہ القا اندیل دیکی صورت ده عبادت او لدینی او نو دلمش قالمشدر .

خطبېر هر هفته، هر جمۇھىدە منبىرە چىقىار، خطبېر اوقۇمۇ كويا  
بىر عادىش كى وقىبلە از بىلدىرىكى، ياخود بۇ زەختەدە قاتلا ئىيەرقى  
كتاب مخصوصىنە صرەسىيلە يازلىش خطبەلردىن بىرىسى اوقييويىرر.  
لكن او خطبېر، زمانە، زەينە، حالە، سىننە موافق دىڭلەش!!  
كىيىك امورنىدە، كىيمىدە!!!.... ذاتاً بۇ خطبەلرى آكلايان پىلان  
يوقكە... بىر چوق كىسەلر جەمەيدە كلورلاردى خطبەلى دىكلىمىزلى بىلە...  
ذاتاً دىكلىمىزلىرىدە بىرىشى آكلايدە بىلە جىكلەرمى؟! هىيات!

فضله اوله رق او قو نقده او لان خطبه لرک برجوعی ، ظن ايدر مكه  
پك چوق عرب بيله آكلابه ميورلر ! . چونکه هنفي اولسون ، همچو  
کاسون مقصد بيله سر طاقم الفاظ رکيکه ايله دولدييرلش ... عادتا خطبه  
لورن « غرابت خانه الفاظ » اولوب قالمشدر .

خطبەلر، بتون روحلريني غائب ايدهرك كنديلرلدن بكلان مقصد،  
مقصد شرعى فراموش ايدلش. خطبىك خطبە او قومى عادتا اسکىدن  
قالمش بر رسمي ايفا كي برشى او لمشدەر. فقط مع التأسيف، شەمدى  
بزم خطبە لرمن اسکى خطبەلرە قطعىما توافق اتتىمور. زىرا او اسکى  
خطبەلرى حضـار اكلاپور، خطبىك نه سـوـيلـىـكـىـنىـ فـهـمـ اـيـدـيـورـ  
لردى. خطبىبـدـهـ خطبـهـسـنـدـهـ بـرـ مـقـصـدـ هـشـرـوـعـ تـعـقـبـ اـيـتـكـلـهـ بـرـاـبـ،  
آنـكـ تـفـهـيمـيـ خـصـوـصـنـدـ دـخـىـ صـوـكـ درـجـهـ غـيـرـتـ اـبـراـزـ اـيـدـيـورـ  
، عـبـادـتـ اوـلـاسـنـىـ بـوـبـولـدـهـ تـأـمـينـهـ چـالـشـيـورـدـىـ . خـلاـصـهـ خطـبـهـ يـيـ  
آـكـلامـقـ . آـكـلامـقـ هـرـايـكـيـسـيـدـهـ سـنـتـدـرـ . چـونـكـهـ فـخـرـكـائـنـاتـ اـفـنـدـمـنـ  
خطـبـهـيـ آـكـلاـدـرـ، اـحـصـابـ كـزـينـ حـضـرـاتـىـدـهـ آـكـلاـرـلـرـدـىـ . اـشـتـهـ  
آـكـلامـقـ، آـكـلامـقـ سـنـتـفـعـلـيـهـاـيـلـهـ ئـابـتـدـرـ . بـونـقـطـهـ قـطـعـيـاـنـكـارـ اوـلـنـهـمـ ..  
بنـاءـ عـلـيـهـ بـزمـ اوـفـعـلـ بـبـوـبـولـيـنـهـ اـتـبـاعـمـزـ سـنـتـدـرـ . حتىـ مواـظـبـتـ نـبـوـيـهـ  
نـكـ وـفـوـعـىـ نـظـرـاـعـتـبـارـهـ آـنـوـرـسـهـ هـمـارـ وـاجـبـهـ قـرـيـبـ بـرـسـنـتـ مـؤـكـدـهـ  
اوـلـدـيـغـىـ مـسـتـبـانـ اوـلوـ . خطـبـهـنـكـ حـكـمـتـ مـشـرـوـعـيـ چـەـتنـىـ مـلاـحـظـهـدـهـ  
بـونـقـطـهـيـ ئـاـكـيدـاـيـدـيـورـ . بـرـدـهـ فـخـرـكـائـنـاتـ اوـفـدـمـنـ حـضـرـتـلـرـنـكـ منـسـوبـ  
اوـلـدـيـغـىـ قـرـيشـكـ عـيـرـىـ بـرـقـيـلـهـ دـنـ بعضـ ذـواـتـهـ، اوـقـيـلـهـ نـكـ لـهـجـىـسـىـ اـيـلـهـ  
ادـارـهـ كـلامـ بـورـدـيـغـىـ اـحـادـيـثـ شـرـفـهـدـهـ وـارـدـ اوـلمـشـدـرـ .

ایشته بوسیمه خطبیه لورمنی مخاطب برگفتهم وادرآک ایده چکلری ،  
آکلا به بیله چکلری بر طرزده او قومه من ، سنت رسوله توفیقه چالشمه من  
وانلدده اولان مقاصد اصلیه دی او نو تمقلمن لازم ، حتی الزهد .  
جواب شریفه ، سائر مشروع اولدینی بر لردہ جماعت مسلمینه  
خطاب اوق نان خطب اسلامه ، البت ، البت اک قدس مر درس

اسعندہ کی اثر قیمتدار بیویلہ وجودہ کلان اثار جملہ سند ندرکہ (القطرہ تدل علی الغدیر) مصدقہ بوجوادیہ کی احادیث مذکورہ در بعضی افراد مختصرًا ترجمہ لریلہ برابر درج واپر اقتضی :  
 (۱) (بعثت لاتم مکارم الاخلاق) مکارم اخلاقی ائمماً ایچون بعثت بیور ولدم .

- (۲) (تحلقو باخلق الله) اخلاق الہیہ ایلہ تحلق ایدیکن .
- (۳) (حسنو اخلاقکم) اخلاق کریم کو زل لشیدیکن .
- (۴) (ان من کمال الاعان حسن الخلق) حسن خلق ایمانک کالندندر .
- (۵) (احسنکم ایماناً احسنکم اخلاقاً) اخلاقی کو زل اولان ایمانی کو زل اولاندر .
- (۶) (اول ما يوضع في الميزان حسن الخلق) او لا میزانه وضع اولنه حق حن خلقدر .
- (۷) (لا حسب حسن الخلق) حسن خلاق کی حسب یوقدر .
- (۸) (حسن الخلق یعن وسیخ الخاق شوم) حسن خلاق یمندر، سو خلق شومدر .

- (۹) (سو الخاق ذنب لا يغفر) سو خلاق مغفرت اولونگاز ذنبدر .
- (۱۰) (البر حسن الخلق والاشم ماحال في النفس وكرهت ان يطلع عليه الناس) خیر محض حسن خلقدر . وجدانہ اضطراب وقوت حاصل ایلهین وناسک آکا مطلع اولمسنی کریہ کور دیک شی کناء وقباحتدر .
- (۱۱) (ان احیکم الى واقبکم منی مجالس يوم القيمة احسنکم اخلاقاً الموطئن اکنافاً الذين يألفون ورؤفون) .
- (۱۲) (ذوالوجهین لا یکون عنده وجوہاً) ایکی یوزلو اولان کیسہ عند آئیہ وجوہی وجوہی یعنی مقبول اولماز .

- (۱۳) (ایا کم والظن فان الظن اکذب الحديث ولا تحسوا ولا تجسروا ولا تناجسوا ولا تناسدوا ولا تبغضوا ولا تذابروا وکونوا عباد الله اخواناً) سو ظنندن بغایت اجتناب ایدیکن . زیرا خاطرہ نک اک زیادہ کاذب اولانی ظندر . برب ریکن کیسیتی تحری و عیوبی تفحص و تجسس ایله میکن . اشتراہی مقصودیکن اولیان شیئک مشتریسی اغرا ایچون ٹھنی تزید و برب ریکن حسد وبغض وعداوت ایتمہ کین غیبانندہ قبیح کلام سویلہ میکن . ای اللہ ک قولی کی برب ریکن ایلہ قردش اولیکن .

- (۱۴) (ان المؤمن ليدرك بحسن الخلق درجة القائم الصائم) مؤمن حسن خاقیلہ قائم صائم درجه سفی ادراک ایدر .
- (۱۵) (حسن الخلق يذيب الذنوب كأنثوب النار الشجر) حسن خلق ، آتشک قاری ایتدیکی کی ذنبی اریدیر .
- درج صحیفہ افتخار قدان احادیث مذکورہ مطالعہ سندن بنای

بکرہ میان شکلی آمدی . خطبہ لرده زمانک پادشاہی بشرہ اطلاق جائز ولا بیق اولیان توصیفات ایلہ ذکر ایڈلیہ باشلاڈی . وعظ و نصیحت تعلیمات مهمہ ذکر ایڈلیز اولدی . اشته شویلہ جہ بیوک عبادت لرمن جملہ سندن اولان خطبہ لرده ، مدحیاتدن ، دعائیاندن عبارت بر عادت ورسی براپیش اولوب قالدی .

«یامحول الحول والاحوال حول حالنا الى احسن الحال» دعا سی تکرار ایلہ اشته شو مقالہ عاجزانہ می «خطبہ لرک حال اصلیلیہ ، کیفیت مسنونہ لری غائب ایدلشدر ، اعادہ سنه علماء کرام حضراتی غیرت ایتمہ لیدر » جملہ سندہ خلاصہ ایدرک ختم کلام ایلم .

فرانی: صلیم نابت

برو سہ مبعوٹی مورخ شہیر بیکباشی طاهر بک افندی

ظرفندن رسالہ مزہ اهدا بیور لشدر :

### اسکی ویکی اخلاق کتاب بریمنز

بعد اداء ما وجب علينا

اسعی سرلوحہ اتخاذ ایتدیکم بومقالہ ناجیز ایلہ مقصد عاجزانہم علم اخلاقہ دائیر مفید و مختصر بعض معروضاتده و معارفندن عثمانیہ نک هر علم و فنندہ اولادبی کی بوعلم نافعہ دائیرہ تحریرینہ بذل ہمت بیور دفتری اثارہ متعلق بعض مسروقاتہ بولنقدر . معلوم ارباب نہی درکہ (علم اخلاق) اجل علومدر . چونکہ مبنی ای شریعت خاصہ معنوی میں ای ایلہ سندن اولان رسم شفت و وجود و صروت کی مکارم اخلاق ک جملہ سندن بیانیہ سندن باحت اولادبی ایچون حتی (غاية علوم) اولمق او زرہ بیسلہ تلقی اونہ کلساکی امر مجزو مدر . بوحالدہ بوعلم عالی قدرک بیان علوچی ایچون خاہران فضیلت اولان مصنفین اسلامیہ دن مؤلفین عثمانیہ دخی اتوال حکیمانہ و افماک کریمانہ لری منہاج سعادت بشریہ اولان «کل بشر» افندی من حضرت لرینک قول افلا اثر جلیل بیویلرینہ اقتدا ایدرک سالک راه نجات و هدا اولمشادر . چونکہ بوکون بالجملہ مسلمینک ایدی احترام و تعظیز نہ موجود بولنان احادیث شریفہ کتاب بریمنز هر ہانکیسی آچیلسہ (بعثت لاتم مکارم الاخلاق) دستور حکمت و اخلاق ایلہ ناطقہ پرداز اولاز بیغمبر ذیشان افندیز ک اخلاق حسنہ نک بخش ایتدیکی محسنسندن و اخلاق سیئہ نک ایراث ایتدیکی محاذر دن باحت بر چوق احادیث شریفہ لرینہ تصاف اولنورکہ اشبوا احادیث شریفہ علم اخلاق یازمق ایستہین — با خصوص بر اسلام مؤافی ایچون — هر زمان جمعیتی ، حکمتی بزر اساس قویم در .

از جملہ (بیروت) اعظم علماء سندن (احمد بدران) افندی نک اخلاقہ دائیر التقاط ایتدیکی قرق حدیث شریفہ معانیستک شرح و ایضاً اخنه دائیر جمع و ترتیب ایتدکاری و ارباب معارف دن (احد عطاء الله) افندی نامنده برشاک ترجمہ ایتدکاری (الاشراق فی مکارم الاخلاق)